

Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки України
від «14» лютого 2019 р. № 209

***Стандарт професійної
(професійно-технічної) освіти***

СП(ПТ)О 7344.КО.74.81-2018
(позначення стандарту)

Професія: Фотограф (фотороботи)

Код: 7344

кваліфікація: фотограф 3-го розряду,
фотограф 4-го розряду;
фотограф 5-го розряду;
фотограф 6-го розряду

Видання офіційне
Київ – 2019

Інформація про робочу групу Розробники

Багмут О. М. – завідувач сектору наукового та навчально-методичного забезпечення модернізації змісту професійної освіти ІМЗО МОН України.

Кайтановська О.М – науковий співробітник відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту професійної освіти ІМЗО МОН України

Бадюк В. В. – директор Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Вінницькій області.

Дорош В. С. – директор Державного навчального закладу «Вінницький центр професійно-технічної освіти технологій та дизайну»

Слічний Ю.О. – методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Вінницькій області;

Мікічур Т. Є. – заступник директора з теоретичної роботи державного навчального закладу «Вінницький центр професійно-технічної освіти технологій та дизайну»

Рудь Н. М. – викладач державного навчального закладу державного навчального закладу «Вінницький центр професійно-технічної освіти технологій та дизайну»;

Кравченко В. Ф. – майстер виробничого навчання «Вінницький центр професійно-технічної освіти технологій та дизайну»;

Пригула І. М. – директор приватного підприємства «Фотосервіс»

Наукові консультанти

Паржницький В. В. – начальник відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту професійної освіти Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України

Бойчук В.М. – доктор педагогічних наук, доцент кафедри інформаційних технологій Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського

Літературний редактор

Бойчук О.Ю – викладач української мови та літератури державного навчального закладу «Вінницький центр професійно-технічної освіти технологій та дизайну»

Керівники робочої групи

Кучинський М. С. – директор департаменту професійної освіти Міністерства освіти і науки України.

Мірошниченко К. Б. – заступник директора – начальник відділу змісту та організації навчального процесу департаменту професійної освіти Міністерства освіти і науки України.

Загальні положення

Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти (далі – СП(ПТ)О) з професії 7344 Фотограф (фотороботи) розроблено відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про професійний розвиток працівників», «Про зайнятість населення», «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності», постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 1077 «Про затвердження Плану заходів із впровадження Національної рамки кваліфікацій на 2016-2020 роки», розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 № 275-р «Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року», Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників (ДКХП Випуск 88 «Побутове обслуговування», затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 07.12.2006 № 458), Загальних положень, п. 7, вип.1, розд. 2, Краматорськ, 2005 р., доповнень та змін № 4 ДКХП, «Загальні положення», п. п. 9.1, 10, вип. 1, розд. 2, Краматорськ, 1998 р. та інших нормативно-правових документів і є обов'язковим для виконання всіма закладами професійної (професійно-технічної) освіти, підприємствами, установами та організаціями, незалежно від їх підпорядкування та форми власності, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (підвищення професійної кваліфікації, перепідготовку) кваліфікованих робітників.

Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти містить:

- титульну сторінку;
- інформацію про робочу групу з розроблення СП(ПТ)О;
- загальні вимоги щодо реалізації СП(ПТ)О;
- загальнопрофесійний навчальний блок;
- перелік навчальних модулів та професійних компетентностей;
- перелік ключових компетентностей;
- умовні позначення, що використовуються в СП(ПТ)О;
- сферу професійної діяльності випускника;
- специфічні вимоги до робітника з даної професії;
- вимоги до кожної професійної кваліфікації.

Загальні вимоги щодо реалізації СП(ПТ)О

Підготовка кваліфікованих робітників за професією Фотограф (фотороботи) включає первинну професійну підготовку, перепідготовку та підвищення професійної кваліфікації. Підготовка за кожною професійною кваліфікацією ґрунтується на компетентнісному підході та структурується за модульним принципом. Навчальний модуль – логічно завершена складова СП(ПТ)О, що формується на основі кваліфікаційної характеристики (далі – КХ) та/або, за наявності, професійного стандарту (далі – ПС), потреб роботодавців, сучасних технологій та новітніх матеріалів.

Структура навчального модуля включає перелік компетентностей та їх зміст. Засвоєння навчального модуля може підтверджуватися відповідним

документом (сертифікат/посвідчення/свідоцтво), що видається закладом професійної (професійно-технічної) освіти.

СП(ПТ)О визначає три групи компетентностей: загальнопрофесійні, ключові та професійні. Компетентність/компетентності – здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, уміння, морально-етичні цінності та інші особистісні якості.

Загальнопрофесійні компетентності – знання та уміння, що є загальними (спільними) для професії. Якщо навчання здійснюється безперервно на декілька професійних кваліфікацій, то загальнопрофесійні компетентності набуваються один раз – перед оволодінням навчальним матеріалом початкової професійної кваліфікації.

Ключові компетентності – загальні здібності й уміння (психологічні, когнітивні, соціально-особистісні, інформаційні, комунікативні), що дають змогу особі розуміти ситуацію, досягати успіху в особистісному і професійному житті, набувати соціальної самостійності та забезпечують ефективну професійну й міжособистісну взаємодію (набуваються впродовж всього терміну навчання поза робочим навчальним планом).

Професійні компетентності – знання та уміння особи, які дають їй змогу виконувати трудові функції, швидко адаптуватися до змін у професійній діяльності та є складовими відповідної професійної кваліфікації.

У закладах професійної (професійно-технічної) освіти тривалість первинної професійної підготовки встановлюється відповідно до професійної кваліфікації, яку набуває здобувач освіти, що визначається робочим навчальним планом.

При організації підвищення професійної кваліфікації, перепідготовки або професійної підготовки на виробництві строк професійного навчання визначається за результатами вхідного контролю. Вхідний контроль знань, умінь та навичок здійснюється відповідно до законодавства.

Навчальний час здобувача освіти визначається обліковими одиницями часу, передбаченого для виконання навчальних програм професійної (професійно-технічної) освіти.

Обліковими одиницями навчального часу є:

академічна година тривалістю 45 хвилин;

урок виробничого навчання, тривалість якого не перевищує 6 академічних годин;

навчальний день, тривалість якого не перевищує 8 академічних годин;

навчальний тиждень, тривалість якого не перевищує 36 академічних годин.

Навчальний (робочий) час здобувача освіти в період проходження виробничої практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства, установи, організації відповідно до законодавства.

Професійно-практична підготовка здійснюється в навчальних майстернях, лабораторіях, на навчальних полігонах, навчально-виробничих дільницях та безпосередньо на робочих місцях підприємств.

Вимоги до кожної професійної кваліфікації включають:

кваліфікаційну характеристику;

вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівня, професійної кваліфікації осіб;

типову навчальну програму;

типовий навчальний план;

перелік основних засобів навчання.

Типова програма підготовки кваліфікованих робітників для кожної професійної кваліфікації визначає перелік навчальних модулів, перелік та зміст професійних компетентностей.

Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників для кожної професійної кваліфікації включає розподіл навчального навантаження між загальнопрофесійною, професійно-теоретичною та професійно-практичною підготовкою; консультації; кваліфікаційну атестацію. У типовому навчальному плані визначено загальну кількість годин для оволодіння професійною кваліфікацією та розподіл годин між навчальними модулями.

Робочі навчальні плани та програми для підготовки кваліфікованих робітників розробляються закладами професійної (професійно-технічної) освіти за погодженням з роботодавцями та органами управління освітою на основі типових навчальних планів та типових навчальних програм.

Робочі навчальні плани підготовки кваліфікованих робітників визначають графік навчального процесу, навчальні предмети, їх погодинний розподіл та співвідношення між загальнопрофесійною, професійно-теоретичною та професійно-практичною підготовкою.

Робочі навчальні програми для підготовки кваліфікованих робітників визначають зміст навчальних предметів відповідно до компетентностей та тематичний погодинний розподіл відповідно до робочих навчальних планів.

Перелік основних засобів навчання за кожною професійною кваліфікацією розроблено відповідно до потреб роботодавців, сучасних технологій та матеріалів.

За результатами здобуття кожної професійної кваліфікації проводиться державна або проміжна (поступна) кваліфікаційна атестація, що передбачає оцінювання набутих компетентностей й визначається параметрами: «знає – не знає»; «уміє – не вміє». Поточне оцінювання проводиться відповідно до чинної нормативно-правової бази.

Заклади професійної (професійно-технічної) освіти, органи управління освітою, засновники організують та здійснюють поточний, тематичний, проміжний і вихідний контроль знань, умінь та навичок здобувачів освіти, їх кваліфікаційну атестацію. Представники роботодавців, їх організацій та об'єднань долучаються до тематичного, вихідного контролю знань, умінь та навичок здобувачів освіти та безпосередньо беруть участь у кваліфікаційній атестації.

Після завершення навчання кожен здобувач повинен уміти самостійно виконувати всі роботи, передбачені кваліфікаційною характеристикою, технологічними умовами і нормами, встановленими в галузі.

Навчання з охорони праці проводиться відповідно до вимог чинного законодавства про охорону праці. При складанні робочих навчальних планів та програм необхідно врахувати, що для початкового навчання (професійної підготовки) на теоретичну частину предмета «охорона праці», що входить до загальнопрофесійного блоку, потрібно виділити не менше 30 годин навчального

часу, а при підвищенні професійної кваліфікації та перепідготовці – не менше 15 годин навчального часу (п.2.3. Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 231/10511 (із змінами).

Вивчення специфічних професійних питань з охорони праці необхідно здійснювати в курсах професійно-технічних та загальнопрофесійних предметів з метою поєднання технологічної підготовки з підготовкою з охорони праці, а робочі навчальні програми цих навчальних предметів повинні включати відповідні питання безпеки праці.

До самостійного виконання робіт здобувачі освіти допускаються лише після навчання й перевірки знань з охорони праці.

Кваліфікаційна пробна робота проводиться за рахунок часу, відведеного на виробничу практику. Перелік кваліфікаційних пробних робіт розробляється закладами професійної (професійно-технічної) освіти, підприємствами, установами та організаціями відповідно до вимог кваліфікаційних характеристик, потреб роботодавців, сучасних технологій та новітніх матеріалів.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників розробляються закладом професійної (професійно-технічної) освіти разом з роботодавцями і ґрунтуються на компетентнісному підході відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики, потреб роботодавців, сучасних технологій та новітніх матеріалів і погоджуються з регіональними органами освіти.

Здобувач освіти, який опанував освітню програму й успішно пройшов кваліфікаційну атестацію за однією професійною кваліфікацією, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» з набутої професії та видається свідоцтво державного зразка про присвоєння (підвищення) професійної кваліфікації.

Здобувач освіти, який опанував освітню програму й успішно пройшов кваліфікаційну атестацію за двома й більше професійними кваліфікаціями, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» з набутої професії та видається диплом державного зразка.

Здобувачам освіти, які достроково припинили навчання в закладі професійної (професійно-технічної) освіти, присвоюється відповідна професійна кваліфікація за результатами попередньої кваліфікаційної атестації та видається свідоцтво державного зразка про присвоєння (підвищення) професійної кваліфікації.

Умовні позначення, що використовуються в цьому СП(ПТ)О:

ЗПК – загальнопрофесійна компетентність;

КК – ключова компетентність;

ПК – професійна компетентність;

ФТГ3 – фотограф 3-го розряду;

ФТГ4 – фотограф 4-го розряду;

ФТГ5 – фотограф 5-го розряду;

ФТГ6 – фотограф 6-го розряду.

Сфера професійної діяльності. КВЕД ДК 009:2010: 74.2 Інша професійна, наукова та технічна діяльність. Діяльність у сфері фотографії.

**Загальнопрофесійний блок
та зміст загальнопрофесійних компетентностей**

Позначення	Загальнопрофесійні компетентності	Зміст загальнопрофесійних компетентностей
ЗПК.1	Оволодіння основами галузевої економіки та підприємництва	<p>Знати: галузеву структуру економіки України; загальну характеристику підприємств, їх форми і види; склад і структуру кадрового забезпечення підприємства; зміст продуктивності праці, її показники та методи вимірювання; організацію і оплату праці, тарифну систему та її елементи; порядок присвоєння кваліфікаційних розрядів; організаційно-правові форми підприємництва; витрати виробництва, прибуток, ефективність; зміст фондів підприємства, їх структуру; порядок створення приватного підприємства; порядок створення та заповнення нормативної документації (книга «доходів та витрат», баланс підприємства); порядок реорганізації і ліквідації підприємства; основи менеджменту (управління підприємством); основи маркетингу (як управляти продажами продукції); види конкуренції та її прояви в економічних відносинах; інновації, їх місце в діяльності сучасного підприємства; основні фактори впливу держави (нормативно-законодавчу базу, податки, пільги, дотації); планування підприємницької діяльності; бізнес-план підприємства, фірми.</p> <p>Уміти: складати спрощений бізнес-план; вирішувати задачі на дві та більше дій (ситуацій), змодельованих на основі економічних ситуацій побуту (реального життя); організовувати та відкривати приватні підприємства на основі набутих знань</p>
ЗПК.2	Оволодіння основами трудового законодавства	<p>Знати: основні трудові права та обов'язки працівників; положення, зміст, форми та строки укладання трудового договору; соціальні гарантії та чинний соціальний захист на підприємстві; підстави припинення трудового договору; щорічні та додаткові відпустки;</p> <p>Уміти: застосовувати норми трудового законодавства, відстоювати власні трудові права.</p>
ЗПК.3	Оволодіння основами професійної етики	<p>Знати: індивідуальні психологічні властивості особистості; особливості спілкування в сфері послуг; психологічні властивості поведінки людини психологічні особливості спілкування з особами різного віку і статі під час фотозйомки; характер, причини і способи розв'язання конфліктних ситуацій із замовниками (відвідувачами) і у виробничому колективі; основні психологічні вимоги до фотографа; моральні вимоги до роботи фотографа; підходи до забезпечення сприятливого психологічного клімату в колективі; професійну поведінку фотографа, кодекс культури, культуру спілкування із замовником (відвідувачем), мовну культуру, етику реклами, етичні та психологічні питання, що виникають під час організації та участі у фотовиставках, вернісажах, прес-конференціях тощо.</p>

		<p>Уміти: визначати індивідуальні психологічні особливості (самодіagnostика); розв'язувати конфліктні ситуації, знаходити спільну мову з відвідувачами і співробітниками; володіти технікою ведення ділових індивідуальних бесід, слухати і переконувати.</p>
ЗПК.4	Дотримання та виконання вимог охорони праці, промислової пожежної безпеки, виробничої санітарії	<p>Знати: правові та організаційні основи охорони праці; правила галузевої безпеки, основи пожежної безпеки; основи електробезпеки; основи гігієни праці та виробничої санітарії; надання долікарської допомоги потерпілим при нещасних випадках; попередження і усунення непередбачених негативних явищ; засоби та методи індивідуального та колективного захисту від небезпечних та шкідливих виробничих факторів; звільнення потерпілого від дії електричного струму; надання долікарської допомоги потерпілим від нещасного випадку.</p> <p>Уміти: використовувати в разі необхідності засоби попередження та усунення непередбачених негативних явищ; володіти засобами і методами індивідуального та колективного захисту від небезпечних та шкідливих виробничих факторів; звільняти потерпілого від дії електричного струму; надавати долікарську допомогу потерпілим при нещасних випадках.</p>
ЗПК.5	Оволодіння основами інформаційних технологій	<p>Знати: поняття про інформацію та інформаційні технології; програми для створення текстових документів, мультимедійних презентацій та публікацій; загальні відомості про локальні та глобальні комп'ютерні мережі.</p> <p>Уміти: створювати та редагувати текстові документи, комп'ютерні презентації та публікації; здійснювати пошук у глобальній комп'ютерній мережі Internet; застосовувати інформаційні та цифрові технології для обробки зображень.</p>
ЗПК.6	Оволодіння основами фоторобіт	<p>Знати: роль фотографії у житті сучасного суспільства, її значення у мистецтві, науці, техніці, першопрохідців фотографії, їх досліди та розробки. шляхи розвитку фотографії у XIX - XXI століттях, правильне влаштування, обладнання і утримання виробничих приміщень і лабораторій, гігієнічні нормативи, правила підготовки фотоапаратів різних видів і конструкцій до процесу зйомки, основні операції фотографування та їх послідовність, визначення точки зйомки, встановлення фотоапарата, техніку наведення на різкість, визначення глибини різкості, основні види і схеми освітлення у фотопавільйоні, техніку кадрування, значення експозиції, техніку експонування, використання допоміжних пристосувань під час фотозйомки, вимоги до освітлення об'єкту зйомки.</p> <p>Уміти: готувати фотоапарати різних видів і конструкцій до процесу зйомки, визначати точку зйомки та наводити на різкість, визначати експозицію, вміти виконувати кадрування, працювати з освітлювальними приладами,</p>

		вибирати висоту, кут і ракурс, виконувати діафрагмування об'єктива, визначати розмір діафрагми в залежності від сюжету зйомки, визначати експозицію, фотографувати нескладні нерухомі, добре освітлені об'єкти.
ЗПК.7	Оволодіння основами фотообладнання	Знати: історію розвитку фотоапарату від світлонепроникливої камери (камери Обскура). до цифрового, будову фотоапаратів різних видів, класифікацію фотоапаратів та їх характеристики, фотографічну оптику, класифікацію об'єктивів, додаткове приладдя для фотоапаратів, контакт-копіювальні машини та фотозбільшувачі, лабораторне обладнання. Уміти: визначати клас фотоапарату, виконувати фокусування об'єктива, витримку та діафрагму, наводити на різкість, діафрагмування об'єктива, визначати розмір діафрагми в залежності від сюжету зйомки, визначати фокусну відстань, визначати експозицію, визначати освітлення фотолабораторії з використанням спеціальних ламп та фото ліхтарів.
ЗПК.8	Оволодіння основами матеріалознавства	Знати: основні періоди розвитку фотографії, розвиток сучасної фотографії в нашій країні та за її межами, класифікацію та будову фотоматеріалів, основні характеристики фотоматеріалів та загальні відомості про технологію їх виробництва, про хіміко-фотографічні розчини, інструменти і матеріали для ретушування. Уміти: визначати параметри експозиції від умов зйомки та технічних характеристик вибраного матеріалу, ретушувати за допомогою олівця і фарб.
ЗПК.9	Оволодіння основами цифрових технологій у фотовиробництві.	Знати: основні програми для обробки фото: ACDSee Pro, Adobe Photoshop, Adobe Lightroom, основні призначення програм, їх інтерфейс та інструменти, формати зображень, способи монтажу фотографії, основи кольорокорекції. Уміти: відкривати і зберігати файли зі знімками різного типу, створювати нові файли заданих розмірів, переносити та комбінувати декілька зображень на одному документі, кадрувати та зберігати файли в різних форматах.

Перелік навчальних модулів та професійних компетентностей (ФТГ – Фотограф (фотороботи) 3-го, 4-го, 5-го, 6-го розрядів)

Навчальний модуль	Професійна компетентність	Найменування компетентності та навчального модуля
ФТГ – 3.1	Освоєння процесів та різних видів фотозйомки	
	ФТГ – 3.1.3	Фотозйомка для документів.
	ФТГ – 3.1.4	Освоєння різних видів фотозйомки, удосконалення процесу зйомки та прийомів фотографування.
ФТГ – 3.2	Комп'ютерна обробка цифрових файлів	
	ФТГ – 3.2.1	Обробка фото у середовищі Adobe Photoshop, Adobe Lightroom, ACDSee Pro.
ФТГ – 4.1	Вивчення художніх прийомів та засобів зйомки	
	ФТГ – 4.1.1	Фотозйомка з ефектами освітлення.

	ФТГ – 4.1.2	Фотозйомка геометричних гіпсових предметів при світлотональному та світлотіньовому освітленні.
	ФТГ – 4.1.3	Фотозйомка з різною крупністю плану.
ФТГ – 4.2	Вивчення різноманітних видів фотозйомки	
	ФТГ – 4.2.1	Портретна зйомка.
	ФТГ – 4.2.2	Фотозйомка багатофігурних композицій.
	ФТГ – 4.2.3	Фотозйомка дітей.
	ФТГ – 4.2.4	Виїзна зйомка.
	ФТГ – 4.2.5	Фотозйомка пейзажів
	ФТГ – 4.2.6	Макрозйомка
	ФТГ – 4.2.7	Репродукційна фотозйомка.
ФТГ – 5.1	Навчання різноманітним видам фотозйомки	
	ФТГ – 5.1.1	Фотозйомка художніх портретів людей різного віку.
	ФТГ – 5.1.2	Репортажна зйомка
	ФТГ – 5.1.3	Фотозйомка архітектури та інтер'єрів.
ФТГ – 5.2	Спеціальні види фотозйомки	
	ФТГ – 5.2.1	Фотозйомка натюрмортів
	ФТГ – 5.2.2	Мікрозйомка з використанням мікроскопів у поєднанні з фотоапаратом.
ФТГ – 5.3	Фотодрук знімків	
	ФТГ – 5.3.1	Підготовка до друку та друк фотознімків різних форматів.
ФТГ – 6.1	Спеціальні види фотозйомки	
	ФТГ – 6.1.1	Зйомка стерео фотоапаратом та інші види фотозйомки.
	ФТГ – 6.1.2	Зйомка панорам.
	ФТГ – 6.1.3	Фотозйомка рекламного характеру.
	ФТГ – 6.1.4	Фотозйомка портфоліо
	ФТГ – 6.1.5	Фотозйомка портретів з використанням ефектних фільтрів
ФТГ – 6.2	Комп'ютерна обробка зображень	
	ФТГ – 6.2.1	Виконання комп'ютерної обробки зображень

Перелік ключових компетентностей

Здатність відповідально ставитись до професійної діяльності.

Оперативність у прийнятті правильних рішень у позаштатних ситуаціях під час роботи.

Знання професійної лексики та термінології.

Здатність працювати в команді.

Здатність планувати трудову діяльність.

Здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок.

Здатність оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя.

Дотримання професійної етики.

Здатність діяти в нестандартних ситуаціях.

Запобігання конфліктним ситуаціям.

Професійна кваліфікація: фотограф (фотороботи) 3-го розряду

1. Кваліфікаційна характеристика

3 розряд

Завдання та обов'язки. Виконує фотознімання для документів, репродукцію зі штрихових плоских оригіналів. Заряджає негативними матеріалами касети і фотоапарати різних систем. Виконує знімання, проявлення, фіксування, промивання та сушіння чорно-білих негативних матеріалів. Складає проявні і фіксуючі розчини. За необхідності виконує роботи з ретуші та фотодруку. Розбирає негативи за замовленнями.

Повинен знати: техніку знімання та основні схеми освітлення; рецептуру проявних і фіксуючих розчинів, що застосовуються для обробки чорно-білих негативних фотоматеріалів; устаткування, що використовується під час знімання; технологію обробки позитивних матеріалів, техніку позитивної ретуші.

Кваліфікаційні вимоги. професійна (професійно-технічна) освіта, або загальна середня освіта та професійна підготовка безпосередньо на виробництві. Без вимог до стажу роботи.

Приклади робіт

1. Зйомка на паспорт 4*5, особисту справу 6*9, 9*12.
2. Зйомка жіночого погрудного портрету у павільйоні.
3. Зйомка жіночого ростового портрету у павільйоні.
4. Зйомка чоловічого погрудного портрету у павільйоні.
5. Зйомка чоловічого ростового портрету у павільйоні.
6. Зйомка парного портрету у павільйоні.
7. Зйомка невеличкої групи 3-5 чоловік у павільйоні.

2. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, професійної кваліфікації осіб, які навчатимуться за професією *Фотограф (фотороботи) 3-го розряду*

2.1. При вступі на навчання

Повна або базова загальна середня освіта.

2.2. Після закінчення навчання

Повна або базова загальна середня освіта, професійна (професійно-технічна) освіта або професійна підготовка безпосередньо на виробництві, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією *Фотограф (фотороботи) 3-го розряду*

3. Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників

Професія: 7344 Фотограф (фотороботи)

Професійна кваліфікація: фотограф 3-го розряду

Загальний фонд навчального часу – 872 години

№ з/п	Напрямок підготовки	Кількість годин			
		Всього годин	ЗПБ	ФТГ – 3.1	ФТГ – 3.2
1.	Загальнопрофесійна підготовка	110	110		
2.	Професійно-теоретична підготовка	251	165	52	34
3.	Професійно-практична підготовка	484	102	238	144
4.	Кваліфікаційна пробна робота	7			
5.	Консультації	20			
6.	Державна кваліфікаційна атестація	7			
7.	Загальний обсяг навчального часу (без п.п.4, 5)	852	377	290	178

Примітки

1. Кваліфікаційна пробна робота виконується за рахунок часу, відведеного на професійно-практичну підготовку.
2. Години, відведені на консультації, враховуються в загальному фонді навчального часу.

4. Типова програма з підготовки за професією Фотограф 3-го розряду (Зміст професійних компетентностей)

Позначення	Професійні компетентності	Зміст професійних компетентностей
Модуль ФТГ – 3.1. Освоєння процесів та різних видів фотозйомки		
ФТГ – 3.1.1	Фотозйомка для документів	<p>Знати: призначення і обладнання фото павільйону, його оснащення для зйомки на документи, необхідні освітлювальні прилади, вибір фотоапаратури, фон та відстані до об'єкту зйомки, організацію робочого місця фотографа, спеціальні вимоги до зйомки та виготовлення знімків на різні види документів, основні формати фотознімків для документів, основні правила зйомки, положення голови, фон, освітлення при зйомці на документи, загальні вимоги до виготовлення фотовідбитків для документів, розкладку цифрових фото на листі за допомогою графічних редакторів.</p> <p>Уміти: встановлювати освітлювальні прилади, виконувати зйомку на різні види документів з урахуванням вимог щодо їх виготовлення з використанням фотоапаратів різних систем, виконувати комп'ютерну обробку фото на документи, готувати знімки до друку</p>
ФТГ – 3.1.2	Освоєння різних видів фотозйомки, удосконалення процесу зйомки та прийомів фотографування	<p>Знати: основні операції фотографування та їх послідовність, визначення точки зйомки, визначення глибини різкості, основні види і схеми освітлення у фотопавільйоні, техніку кадрування, вимоги до освітлення об'єкту зйомки, технологію репродукційної фотозйомки, вимоги до репродукційних апаратів та фотооб'єктивів, основні правила точного репродукування, особливості зйомки на плівкові фотоапарати різних типів, технологію негативного процесу(проявлення,</p>

		<p>промивання, фіксування і сушіння негативів), технологію позитивного процесу, фотодрук контактним та проєкційним способами, проявлення, фіксування, промивання, сушіння фотовідбитків, техніку ретушування негативів та позитивів класичним способом, асортимент і характеристики фотоапаратів різних типів, особливості будови, типи видошукачів, види діафрагм фотозатворів, особливості застосування фотоапаратів з різним форматом кадру, види і характеристики лінз, поняття про аберації оптичних систем, сферичну кому, астигматизм, дисторсію та хроматичну аберацию, технічні характеристики об'єктивів, значення фокусної відстані світлосили та глибини різко зображуваного простору(ГРЗП) для зйомки на документи і портретів, зв'язок між фокусною відстанню та кутом огляду зображення, штатну та змінну оптику, фотооптику для портретної зйомки, додаткове обладнання для зйомки портретів, обладнання студії для зйомки на документи, класифікацію та будову фотоматеріалів, основні характеристики фотоматеріалів та загальні відомості про технологію їх виробництва, асортимент фотоматеріалів, хіміко-фотографічні розчини, призначення та основні стадії негативного і позитивного процесу, підсилюючі розчини, приготування фіксуючих розчинів, ціль фіксування та його хімічну сутність, інструменти і матеріали для ретушування, ретушування за допомогою хімічних розчинів.</p> <p>Уміти: готувати фотоапарати різних типів до зйомки, виконувати основні операції фотозйомки на цифрові і плівкові фотоапарати і дотримуватись їх послідовності, вибирати точку зйомки, ракурс, наводити на різкість, визначати розмір діафрагми в залежності від сюжету зйомки, визначати експозицію, виконувати репродукційну зйомку, репродукування штрихових плоских оригіналів малоформатними фотокамерами, виконувати фотозйомку поза павільйоном; зйомку в яскравий сонячний день, зйомку у тіні, кадрування при зйомці, зйомку невеликих груп, пейзажів та архітектури</p>
Модуль ФТГ – 3.2. Комп'ютерна обробка цифрових файлів		
ФТГ – 3.2.1	Обробка фото у середовищі Adobe Photoshop, Adobe Lightroom, ACDSSee Pro	<p>Знати: комп'ютерні програми обробки зображень, Adobe Photoshop, ретушування цифрових файлів за допомогою графічних редакторів, основи кольорокорекції, кадрування файлів, обробку та монтаж фото на документи, програму Adobe Lightroom та її можливості, методика виправлення щільності та кольорового балансу, прийоми ретуші шкіри та видалення недоліків обличчя та шкіри, корекцію фігури, основи друку зображень, калібровку монітора, налаштування моніторів та принтерів, підключення принтера до комп'ютера та його тестування, вибір масштабу та друкування зображення або його версії Adobe Photoshop, вибір команд, друк декількох зображень на одній сторінці, друк індекс-принту з фотоапарата, відправлення фотографій електронною поштою, розміщення фотографій на web-сайті, інші можливості цифрових камер.</p> <p>Уміти: переводити цифрові файли з формату NEF(RAW) у JPEG та інші за допомогою Adobe Lightroom та Camera Raw,</p>

		виконувати корекцію кольору, ретушування шкіри, виконувати кадрування файлів, обробку та монтаж фото на документи, заміну кольору окремих елементів зображення, виправляти щільність та кольоровий дисбаланс
--	--	--

5. Перелік основних засобів навчання

№ з/п	Найменування	Кількість на 15 осіб		Примітка
		для інд. корист.	для групи	
Обладнання навчально-виробничої майстерні				
1.	Фотоапарати різних модифікацій	1	15	
2.	Об'єктиви різних типів (набір)		2	
	Комп'ютер		2	
	Сканер.		1	
	Принтер		1	
	Процесор для обробки чорно-білих та кольорових плівок		1	
	Процесор для обробки фотопаперів		1	
	Фотозбільшувачі різних конструкцій		7	
	Копіювальний станок		1	
	Освітлювальні прилади для знімального залу (комплект)		1	
	Електронні фотоспалахи із синхронізаторами (комплект)		1	
	Стабілізатори		5	
	Експонетри для зйомки		5	
	Експонетри для друку		5	
	Реле часу		7	
Інструмент				
1.	Інструмент для ретушування (комплект)		5	
2.	Набір скляного посуду для хімфоторозчинів		5	
3.	Кувети для відбитків	3	30	
	Бачок з завиткою	1	30	
	Терези		2	
	Пінцети	2	30	
Прилади, пристрої				
1.	Репродукційна установка для малоформатних апаратів		3	
2.	Парасольки (комплект)		2	
3.	Штативи	1	15	
4.	Світлофільтри (набір)		3	
5.	Кофри для фотоприладдя	1	15	
6.	Різаки	1	5	
7.	Сушильна шафа		1	
8.	Декоративне оздоблення знімального залу		1	
9.	Фони різних кольорів (комплект)		1	

Професійна кваліфікація: Фотограф 4-го розряду

1. Кваліфікаційна характеристика

4 розряд

Завдання та обов'язки. Виконує фотознімання одиночних портретів та невеликих груп з нескладною композицією, дітей, одиночних портретів і невеликих груп при натуральному освітленні поза павільйоном на постійному знімальному майданчику; виконує технічне знімання нескладних нерухомих об'єктів на виїзді. Знімає напівтонові плоскі і об'ємні оригінали. Виконує макрозйомку в стаціонарних умовах. Перевіряє апаратуру та оптику. За необхідності виконує роботи з негативної ретуші та фотодруку.

Повинен знати: правила організації освітлення, характеристику фотокамер, що застосовуються, їх оптику, спеціальні репродуктивні приставки, подовжувальні кільця і насадні лінзи, характеристику світлочутливих матеріалів, що застосовуються, анатомію обличчя; основні розміри павільйону, раціональне використання його площі; технологію обробки негативних матеріалів; техніку негативної ретуші.

Кваліфікаційні вимоги. Професійна (професійно-технічна) освіта.

Підвищення кваліфікації. Стаж роботи за професією фотографа 3 розряду — не менше 1 року.

Приклади робіт

1. Зйомка пейзажів (міський, індустріальний).
2. Макрозйомка у павільйоні та поза павільйоном.
3. Зйомка чоловічого портрету поза павільйоном.
4. Зйомка жіночого портрету поза павільйоном.
5. Дитяча зйомка шкільного та дошкільного віку.
6. Зйомка репродукції.

2. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, професійної кваліфікації осіб, які навчатимуться за професією Фотограф (фотороботи) 4-го розряду

- 2.1. При продовженні професійної (професійно-технічної) освіти
Базова або повна загальна середня освіта.
- 2.2. При підвищенні професійної кваліфікації
Освітньо-кваліфікаційний рівень - «кваліфікований робітник» за професією Фотограф (фотороботи) 3-го розряду; стаж роботи за професією не менше 1-го року.
- 2.3. Після закінчення навчання
Повна загальна середня освіта, професійна (професійно-технічна) освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень — «кваліфікований робітник» за професією Фотограф (фотороботи) 4-го розряду

3. Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників

Професія: 7344 Фотограф (фотороботи)

Професійна кваліфікація: фотограф 4-го розряду
Загальний фонд навчального часу 529 годин

№ з/п	Напрямок підготовки	Кількість годин		
		Всього годин	ФТГ – 4.1	ФТГ – 4.2
1.	Загальнопрофесійна підготовка			
2.	Професійно-теоретична підготовка	167	68	99
3.	Професійно-практична підготовка	335	125	210
4.	Кваліфікаційна пробна робота	7		
5.	Консультації	20		
6.	Державна кваліфікаційна атестація	7		
7.	Загальний обсяг навчального часу (без п.п.4, 5)	509		

Примітки

1. Кваліфікаційна пробна робота виконується за рахунок часу, відведеного на професійно-практичну підготовку.
2. Години, відведені на консультації, враховуються в загальному фонді навчального часу.
3. При підвищенні кваліфікації та перепідготовці загальнопрофесійний блок вивчається в обсязі годин та компетентностей, визначених відповідно до результатів вхідного контролю, і додається до годин загального обсягу навчального часу та до годин загального фонду навчального часу (але не більше, ніж 377 годин).

4. Типова програма з підготовки за професією *Фотограф (фотороботи) 4-го розряду (Зміст професійних компетентностей)*

Позначення	Професійні компетентності	Зміст професійних компетентностей
Модуль ФТГ – 4.1. Вивчення художніх прийомів та засобів зйомки		
ФТГ – 4.1.1	Оволодіння навиками фотозйомки з різним видом освітлення	Знати: поняття про композицію, її основні завдання, композицію фотокадрів, поняття про тональну і лінійну композицію, роль ракурсу, фону і освітлення у композиції, предметно-сміслові елементи композиції, образотворчий акцент, горизонтальну, вертикальну та діагональну композицію, композицію об'єкту у прямокутній, квадратній, трикутній, овальній і округлій формах, поняття про світлопис як засіб зображення і створення композиції кадру, поняття про будову зображення; принцип заповнення картинної площини, роль композиції у трактовці знімків, павільйон та його призначення, розрахунок площі павільйону, обладнання, освітлювальні прилади і системи спалахів, системи кріплення софтбоксів використання меблів та аксесуарів на знімальному майданчику, види фонів та їх призначення, поняття про тональну композицію, зображуючі завдання освітлення, хвильові якості світла, триколірову теорію зору, основні і доповнюючі кольори, основні характеристики кольору, кольоровий тон, яскравість, насиченість, способи утворення кольору: адитивний та субтрактивний, техніку фотозйомки з ефектами освітлення, поняття про направлене та розсіяне світло, фронтальне, бічне та контрове освітлення, верхнє та нижнє освітлення, зйомки з імпульсними лампами, фотозйомки зі світлосполученнями,

		<p>освітлення малюючим світлом: малююче + заповнююче, малююче + заповнююче + моделююче, малююче + заповнююче + моделююче + освітлення фону; поняття про негативний та позитивний процеси у фотографії; автоматизоване обладнання для обробки фотоматеріалів, цифрові фотоапарати, фірми-виробники цифрових фотоапаратів, загальну схему цифрового фотоапарата, основні принципи роботи цифрової камери, склад та принцип роботи матриці, реєстрацію кольорового зображення, аналого-цифровий перевтілювач, кольоровий рідинно-кристалічний дисплей, формати запису зображення, носії інформації та їх місткість, коригування недоліків кадру за допомогою графічних редакторів.</p> <p>Уміти: визначати ракурс у фотозйомці, обирати композицію об'єкта зйомки у різноманітних формах кадрування, організовувати освітлення об'єкта, виконувати фотозйомку з ефектами освітлення, використовувати направлене та розсіяне світло, фронтальне, бічне та контрове освітлення, верхнє та нижнє освітлення, виконувати зйомку з імпульсними лампами, фотозйомку зі світлосполученнями, використовувати освітлення малюючим світлом: малююче + заповнююче, малююче + заповнююче + моделююче, малююче + заповнююче + моделююче + освітлення фону, коригувати недоліки кадру за допомогою графічних редакторів</p>
ФТГ – 4.1.2	Фотозйомка геометричних гіпсових предметів при світло-тональному та світлотіньовому освітленні	<p>Знати: поняття про композицію, її основні завдання, композицію фотокадрів, поняття про тональну і лінійну композицію, особливості зйомки геометричних гіпсових предметів при світло-тональному та світлотіньовому освітленні, коригування недоліків кадру за допомогою графічних редакторів.</p> <p>Уміти: виконувати фотозйомку геометричних гіпсових предметів при світлотональному та світлотіньовому освітленні, фотозйомку світлових та тіньових напівобертів, коригувати недоліки кадру за допомогою графічних редакторів</p>
ФТГ – 4.1.3	Фотозйомка з різною крупністю плану	<p>Знати: поняття про композицію, її основні завдання, композицію фотокадрів, поняття про тональну і лінійну композицію, поняття про кадрування, основні правила кадрування, специфіку зйомки кадрів з різною крупністю плану, коригування недоліків кадру за допомогою графічних редакторів.</p> <p>Уміти: виконувати фотозйомку з різною крупністю плану, тональну та лінійну композицію будови кадру, використовувати золоте січення кадру та фон, коригувати недоліки кадру за допомогою графічних редакторів</p>
Модуль ФТГ – 4.2. Вивчення різноманітних видів фотозйомки		
ФТГ – 4.2.1	Оволодіння навиками портретної зйомки	<p>Знати: поняття про світлотіньове і світлотонове освітлення в портреті, вибір ефекту освітлення в залежності від цілей і задач фотографа, ефекти світлових і тіньових півобертів, складні світлосполучення в фотопортреті, методику зйомки портретів у профіль, особливості фотографування портретів</p>

		<p>у темній і світлій тональностях, класифікацію портретних зображень, класифікацію портретних зображень за призначенням (художні для документів); за масштабом зображень; за числом осіб, що фотографуються (індивідуальні та групові); за характером взаємовідносин між учасниками групи (офіційні, дружні, сімейні), класифікацію облич за фасом і профілем, фотозйомку індивідуальних портретів, види індивідуальних портретів, пози, точки опори, оберти, нахили, напрямок погляду, композиційні закономірності в портретній зйомці, значення рук, вибір і створення фону, особливості зйомки портретів фрагментарних, головних, бюстових, поясних, поколінних та портретів у повний зріст коригування недоліків кадру за допомогою графічних редакторів.</p> <p>Уміти: виконувати фотозйомку портретів з різноманітним масштабом зображення, зйомку профільного портрета з темним і світлим контурами, виконувати зйомку портретів у темній та світлій тональностях, коригувати недоліки кадру за допомогою графічних редакторів</p>
ФТГ – 4.2.2	Фотозйомка багато фігурних композицій	<p>Знати: особливості фотозйомки багатофігурних композицій, використання горизонтальної та вертикальної композиції, розміщення, освітлення, вибір фону, методика зйомки офіційної групи, зйомки художніх групових портретів, коригування недоліків кадру за допомогою графічних редакторів.</p> <p>Уміти: виконувати фотозйомку багатофігурних композицій, фотозйомку двофігурних композицій, компонування груп, вибір формату зйомки, освітлення при груповій композиції, вибір фону, фотозйомку офіційного і художнього портрета (групового), коригувати недоліки кадру за допомогою графічних редакторів</p>
ФТГ – 4.2.3	Фотозйомка дітей	<p>Знати: особливості і техніку зйомки дітей різного віку, освітлення, вибір точки зйомки, композиції та вибір моменту зйомки, емоційне забарвлення дитячого портрета, техніку фотозйомки дитячих груп, портретування дітей на фоні дитячого інтер'єру, коригування недоліків кадру за допомогою графічних редакторів.</p> <p>Уміти: організовувати фотозйомку, створювати умови, які благодійно впливають на творчу фотозйомку дитини, її емоційний настрій, організовувати освітлення, виконувати зйомку дітей на абстрактному та інтер'єрному фонах, зйомку без спалаху, коригувати недоліки кадру за допомогою графічних редакторів</p>
4.2.4	Виїзна зйомка	<p>Знати: особливості організації освітлення під час позапавільйонної зйомки, використання змінної оптики або зумів, використання світлофільтрів, види позапавільйонної зйомки, техніку зйомки об'єктів, що рухаються, відомості про репортажний та постановочний засоби фотозйомки, техніку зйомки портретів та груп на відкритому просторі та в приміщенні, зйомки у дитячих закладах та школах, зйомки одруження, вимоги до фотообладнання для різних видів позапавільйонної фотозйомки. організацію освітлення об'єкта, зйомки за межами павільйону і використання</p>

		змінної оптики, коригування недоліків кадру за допомогою графічних редакторів. Уміти: виконувати виїзну зйомку, зйомку дітей у дошкільних і шкільних дитячих закладах, зйомку шлюбних обрядів та інших ритуалів, коригувати недоліки кадру за допомогою графічних редакторів
4.2.5	Зйомка пейзажів	Знати: особливості зйомки пейзажу, поняття про композицію при зйомці пейзажів, композицію фотокадрів, тональну і лінійну композицію в пейзажі, роль ракурсу, фону і освітлення, предметно-сміслові елементи пейзажної зйомки, образотворчий акцент, горизонтальну, вертикальну та діагональну композицію, композицію об'єкту у прямокутній, квадратній, трикутній, овальній і округлій формах; принцип заповнення картинної площини, використання змінної фотооптики, світлофільтрів, коригування недоліків кадру за допомогою графічних редакторів.. Уміти: організувати кадр, обирати точку зйомки, виконувати зйомку пейзажу, використовувати змінну фотооптику, світлофільтри, коригувати недоліки кадру за допомогою графічних редакторів
4.2.6	Макрозйомка	Знати: особливості макрозйомки, фотозйомки фотокамерами різних систем, використання макроприставки та подовжуючих кілець, вибору освітлення та експозиції, особливості виконання макрозйомки в павільйоні та поза павільйоном коригування недоліків кадру за допомогою графічних редакторів. Уміти: виконувати макрозйомку, фотозйомку фотокамерами різних систем, використовувати макроприставки та подовжуючі кільця, вибирати освітлення та експозицію; обробка, коригувати недоліки кадру за допомогою графічних редакторів
4.2.7	Репродукційна фотозйомка	Знати: особливості репродукційної фотозйомки, репродукування кольорових плоских і об'ємних оригіналів фотоапаратами різних систем і конструкцій, іншими засобами, вибір і використання світлофільтрів і фотоматеріалів при репродукуванні, коригування недоліків кадру за допомогою графічних редакторів.. способи розмноження зображень. Уміти: виконувати репродукційну фотозйомку, репродукування кольорових плоских і об'ємних оригіналів фотоапаратами різних систем і форматів, іншими засобами, вибір і використання світлофільтрів і фотоматеріалів при репродукуванні, коригувати недоліки кадру за допомогою графічних редакторів, розмножувати зображення різними способами

5. Перелік основних засобів навчання

№ з/п	Найменування	Кількість на 15 осіб		Примітка
		для інд. корист.	для групи	
<i>Обладнання навчально-виробничої майстерні</i>				

1.	Фотоапарати різних модифікацій	1	15	
2.	Об'єктиви різних типів (набір)		2	
3	Комп'ютер		2	
4	Сканер.		1	
5	Принтер		1	
6	Процесор для обробки чорно-білих та кольорових плівок		1	
7	Процесор для обробки фотопаперів		1	
8	Фотозбільшувачі різних конструкцій		7	
9	Копіювальний станок		1	
10	Освітлювальні прилади для знімального залу (комплект)		1	
11	Електронні фотоспалахи із синхронізаторами (комплект)		1	
12	Стабілізатори		5	
13	Експонетри для зйомки		5	
14	Експонетри для друку		5	
15	Реле часу		7	
<i>Інструмент</i>				
1.	Інструмент для ретушування (комплект)		5	
2.	Набір скляного посуду для хімфоторозчинів.		5	
3.	Кувети для відбитків	3	30	
4	Бачок з завиткою	1	30	
5	Терези		2	
6	Пінцети	2	30	
<i>Прилади, пристрої</i>				
1.	Репродукційна установка для малоформатних апаратів		3	
2.	Парасольки (комплект)		2	
3.	Штативи	1	15	
4.	Світлофільтри (набір)		3	
5.	Кожухи для фотоприладдя	1	15	
6.	Різаки	1	5	
7.	Сушильна шафа		1	
8.	Декоративне оздоблення знімального залу		1	
9.	Фони різних кольорів (комплект)		1	

Професійна кваліфікація: фотограф (фотороботи) 5-го розряду

1. Кваліфікаційна характеристика

5- й розряд

Завдання та обов'язки. Виконує художнє знімання одиночних і групових портретів. Знімає архітектуру та інтер'єри, об'єкти, що рухаються. Виконує мікрознімання. Знімає складні багатоколірні плоскі та об'ємні оригінали в стаціонарних та виїзних умовах, виробничі процеси в складних умовах. Відбраковує знімки і негативи. За необхідності виконує всі види негативної та позитивної ретуші і фотодруку.

Повинен знати: види освітлення в художній портретній фотографії та їх застосування; спектральну характеристику світлофільтрів, що застосовуються, і негативних матеріалів та їх застосування; застосування різного роду насадок і дифузорів для пом'якшення малюнка зображення; технічні вимоги до якості негатива і фотовідбитка.

Кваліфікаційні вимоги. Професійно-технічна освіта. Підвищення кваліфікації. Стаж роботи за професією фотографа 4 розряду – не менше 1 року.

Приклади робіт

1. Зйомка натюрморту.
2. Зйомка панорами.
3. Зйомка інтер'єрів зі складною композицією.
4. Зйомка видатних подій та спортивних змагань.
5. Зйомка театральних вистав.
6. Зйомка художнього портрету з передачею емоційного стану.

2. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, професійної кваліфікації осіб, які навчатимуться за професією Фотограф (фотороботи) 5-го розряду

2.1. При продовженні професійної (професійно-технічної) освіти
Повна загальна середня освіта.

2.2. При підвищенні професійної кваліфікації

Освітньо-кваліфікаційний рівень - «кваліфікований робітник» за професією Фотограф (фотороботи) 4-го розряду; стаж роботи за професією 4-го розряду не менше 1 року.

2.3. Після закінчення навчання

Повна загальна середня освіта, професійна (професійно-технічна) освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень – «кваліфікований робітник» за професією Фотограф (фотороботи) 5-го розряду.

3. Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників

Професія: 7344 Фотограф (фотороботи)

Професійна кваліфікація: фотограф 5-го розряду

Загальний фонд навчального часу 425годин

№з /п	Напря́м підготовки	Всього годин	ФТГ – 5.1	ФТГ – 5.2	ФТГ – 5.3

1.	Загальнопрофесійна підготовка				
2.	Професійно-теоретична підготовка	98	38	36	24
3.	Професійно-практична підготовка	300	107	114	79
4.	Кваліфікаційна пробна робота	7			
5.	Консультації	20			
6.	Державна кваліфікаційна атестація	7			
7.	Загальний обсяг навчального часу (без п.п.4, 5)	405			

Примітки

1. Кваліфікаційна пробна робота виконується за рахунок часу, відведеного на професійно-практичну підготовку.

2. Години, відведені на консультації, враховуються в загальному фонді навчального часу.

3. При підвищенні кваліфікації та перепідготовці загальнопрофесійний блок вивчається в обсязі годин та компетентностей, визначених відповідно до результатів вхідного контролю, і додається до годин загального обсягу навчального часу та до годин загального фонду навчального часу (але не більше, ніж 377 годин).

4. Типова програма з підготовки за професією **Фотограф (фотороботи) 5-го розряду (Зміст професійних компетентностей)**

Позначення	Професійні компетентності	Зміст професійних компетентностей
Модуль ФТГ – 5.1. Навчання різноманітним видам фотозйомки		
ФТГ – 5.1.1	Фотозйомка художніх портретів людей різного віку	<p>Знати: розкриття індивідуальних рис характеру об'єкта зйомки художніми прийомами, композиційне розв'язання сюжету, вибір розміщення кадрової рамки та точки зйомки, аналіз різних видів освітлення об'єкта зйомки та вибір оптимального, психологічну підготовку замовника для досягнення характерного виразу обличчя, руки в портреті, вибір загальної тональності чорно-білого та кольорового знімка, особливості зйомки осіб різного віку, методику передачі емоційного стану людини художніми засобами фотозйомки, будову цифрових фотоапаратів, загальні характеристики цифрових фотоапаратів та їх типи, конструктивні елементи цифрової камери, елементи живлення, об'єктив, фотоспалах, видошукач та рідинно-кристалічний дисплей, пристрій зберігання інформації, програми образної зони, програми творчої зони, програму ручного керування камерою, програму автоматичного керування камерою, світлочутливість та вимір експозиції, символіку різноманітних програм у цифрових фотоапаратах, програми для обробки фотозображень, передачу знімків з камери на комп'ютер, покращання якості цифрових зображень (збереження зображень, зміна форм і розмірів, обертання фотографій на 90 градусів, кадрування та корекція кольору, зміна яскравості і контрасту, відміна виконаних операцій), коригування недоліків кадру за допомогою графічних редакторів.</p> <p>Уміти: виконувати фотозйомку художніх портретів людей різного віку з використанням складних схем освітлення для подальшого друкування збільшених зображень, передавати емоційний стан людини художніми засобами фотозйомки, коригувати недоліки кадру за допомогою графічних редакторів</p>
ФТГ – 5.1.2	Репортажна зйомка	<p>Знати: технологію виконання репортажної зйомки суспільних заходів, видатних подій, конкурсів, демонстрації одягу, технологію</p>

		<p>театральної зйомки, зйомки спортивних змагань, використання апаратури, оптики, світлофільтрів, та освітлення відповідно до виду зйомки і її завданням. коригування недоліків кадру за допомогою графічних редакторів.</p> <p>Уміти: виконувати фотозйомку видатних подій, зйомку театральних вистав, конкурсів, показів моделей одягу і зачісок, спортивних змагань з ефектними світлофільтрами та змінною фотооптикою, коригувати недоліки кадру за допомогою графічних редакторів</p>
ФТГ – 5.1.4	Фотозйомка архітектури та інтер'єрів	<p>Знати: Особливості зйомки архітектури та інтер'єру, побудова та заповнення простору кадру, правила композиції, тональну і лінійну композицію в архітектурній зйомці, роль ракурсу, фону і освітлення, предметно-сміслові елементи архітектурної зйомки, образотворчий акцент, горизонтальну, вертикальну та діагональну композицію; вибір точки зйомки в інтер'єрній зйомці, умови освітлення та використання додаткових джерел освітлення, вимоги до інтер'єрної зйомки і експозиції кадру, коригування недоліків кадру за допомогою графічних редакторів.</p> <p>Уміти: виконувати фотозйомку архітектури та інтер'єрів, коригувати недоліки кадру за допомогою графічних редакторів</p>
Модуль ФТГ – 5.2. Спеціальні види фотозйомки		
ФТГ – 5.2.1	Фотозйомка натюрмортів	<p>Знати: техніку зйомки натюрморту, вибір предметів і їх розміщення у кадрі, прості та складні композиції, виявлення фактури матеріалу предметів натюрморту за допомогою різних видів освітлення, засоби виділення окремих предметів у натюрморту, коригування недоліків кадру за допомогою графічних редакторів..</p> <p>Уміти: вибирати предмети та розміщувати їх з урахуванням правил композиції, застосовувати ефекти освітлення при зйомці натюрмортів, передавати структуру поверхні предметів, використаних у натюрморту, виконувати фотозйомку натюрмортів зі скляних, дерев'яних, металевих, керамічних предметів та інших матеріалів, коригувати недоліки кадру за допомогою графічних редакторів</p>
ФТГ – 5.2.2	Мікрозйомка з використанням мікроскопів у поєднанні з фотоапаратом	<p>Знати: техніку мікрозйомки фотоапаратом з мікроскопом, освітлення мікрооб'єкта, наводку на різкість, відстань найкращого бачення.</p> <p>Уміти: вибирати освітлення мікрооб'єктів та експозиції, виконувати мікрозйомку фотоапаратом з мікроскопом, наводити на різкість</p>
Модуль ФТГ – 5.3. Фотодрук знімків		
ФТГ – 5.3.1	Підготовка та друкування фотознімків різних жанрів	<p>Знати: колірний баланс, техніку фотодруку на професійних фотозбільшувачах різних конструкцій; кадрування знімків при фотодрукуванні; використання рецептур проявників і технологій обробки фотопаперів відповідно до художніх завдань; техніку фотодруку з масками та розтушовками, вдрукування одного зображення в інше та інші художні прийоми, основні принципи роботи з фотозбільшувачами, будову фотозбільшувачів різних конструкцій; завдання потрібних форматів фотознімку до друку.</p> <p>Уміти: виконувати на професійних фотозбільшувачах різних конструкцій, кадрування знімків при фотодрукуванні, використовувати рецептури проявників і технологій обробки фотопаперів, відповідно до художніх завданнях, виконувати фотодрук з масками та розтушовками, вдрукування зображень,</p>

5. Перелік основних засобів навчання

№ з/п	Найменування	Кількість на 15 осіб		Примітка
		для інд. корист.	для групи	
Обладнання навчально-виробничої майстерні				
1.	Фотоапарати різних модифікацій	1	15	
2.	Об'єктиви різних типів (набір)		2	
	Комп'ютер		2	
	Сканер.		1	
	Принтер		1	
	Процесор для обробки чорно-білих та кольорових плівок		1	
	Процесор для обробки фотопаперів		1	
	Фотозбільшувачі різних конструкцій		7	
	Копіювальний станок		1	
	Освітлювальні прилади для знімального залі (комплект)		1	
	Електронні фотоспалахи із синхронізаторами (комплект)		1	
	Стабілізатори		5	
	Експонометри для зйомки		5	
	Експонометри для друку		5	
	Реле часу		7	
Інструмент				
1.	Інструмент для ретушування (комплект)		5	
2.	Набір скляного посуду для хімфоторозчинів.		5	
3.	Кувети для відбитків	3	30	
	Бачок з завиткою	1	30	
	Терези		2	
	Пінцети	2	30	
Прилади, пристрої				
1.	Репродукційна установка для малоформатних апаратів		3	
2.	Парасольки (комплект)		2	
3.	Штативи	1	15	
4.	Світлофільтри (набір)		3	
5.	Кофри для фотоприладдя	1	15	
6.	Різаки	1	5	
7.	Сушильна шафа		1	
8.	Декоративне оздоблення знімального залу		1	
9.	Фони різних кольорів (комплект)		1	

Професійна кваліфікація: фотограф (фотороботи) 6-го розряду**1. Кваліфікаційна характеристика
6-й розряд**

Завдання та обов'язки. Виконує художнє знімання одиночних і групових портретів зі складною композицією в павільйоні та поза павільйоном на чорно-білій, кольоровій негативній і оборотній плівках. Вибирає варіанти освітлення в залежності від індивідуальних особливостей обличчя і складу групи. Виконує панорамне, стереоскопічне знімання, за необхідності кольоровий фотодрук.

Повинен знати: елементи кольорознавства; правила використання світла в художній портретній фотографії; оптичні засоби усунення недоліків при зніманні; технологію обробки кольорових негативних і оборотних фотоматеріалів.

Кваліфікаційні вимоги. Професійно-технічна освіта. Підвищення кваліфікації. Стаж роботи за професією фотографа 5 розряду — не менше 1 року.

Приклади робіт

1. Зйомка рекламних об'єктів.
2. Стереозйомка.
3. Зйомка жіночого портфоліо у павільйоні та поза павільйоном.
4. Зйомка чоловічого портфоліо у павільйоні та поза павільйоном.
5. Зйомка чоловічого та жіночого портрету різними об'єктивами.

2. Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, професійної кваліфікації осіб, які навчатимуться за професією Фотограф (фотороботи) 6-го розряду

2.1. При підвищенні професійної кваліфікації

Освітньо-кваліфікаційний рівень – «кваліфікований робітник» за професією Фотограф (фотороботи) 5-го розряду, стаж роботи за професією не менше 1 року.

2.2. Після закінчення навчання

Освітньо-кваліфікаційний рівень - «кваліфікований робітник» за професією Фотограф (фотороботи) 6-го розряду.

3. Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників

Професія: 7344 Фотограф (фотороботи)

Професійна кваліфікація: фотограф 6-го розряду

Загальний фонд навчального часу - 307 годин

№ з/п	Напрямок підготовки	Кількість годин		
		Всього годин	ФТГ – 6.1	ФТГ – 6.2
1.	Загальнопрофесійна підготовка			
2.	Професійно-теоретична підготовка	94	64	30
3.	Професійно-практична підготовка	186	71	115
4.	Кваліфікаційна пробна робота	7		
5.	Консультації	20		
6.	Державна кваліфікаційна атестація	7		
7.	Загальний обсяг навчального часу (без п.п.4, 5)	287		

Примітки

1. Кваліфікаційна пробна робота виконується за рахунок часу, відведеного на професійно-практичну підготовку.

2. Години, відведені на консультації, враховуються в загальному фонді навчального часу.

3. При підвищенні кваліфікації та перепідготовці загальнопрофесійний блок вивчається в обсязі годин та компетентностей, визначених відповідно до результатів вхідного контролю, і додається до годин загального обсягу навчального часу та до годин загального фонду навчального часу (але не більше, ніж 377 година).

4. Типова програма з підготовки за професією **Фотограф (фотороботи) 6-го розряду (Зміст професійних компетентностей)**

Позначення	Професійні компетентності	Зміст професійних компетентностей
Модуль ФТГ – 6.1. Спеціальні види фотозйомки		
ФТГ 6.1.1	Зйомка стерео фотоапаратом та інші види фотозйомки	<p>Знати: основи кольорознавства, поняття про стереофотозйомку, поняття про біокулярний зір та фізіологію сприйняття фотозображення, техніку зйомки, монтаж стереопари, поняття про стереоскоп, його використання, растрову об'ємну фотографію, голографію, техніку декоративної і прикладної фотографії, технологію фотокераміки, фотозображення на пластмасі, на тканинах, метод полароїдів і анаглифів, сучасні професійні фотоапарати, техніку монтажу стереопари. виправлення тонового та кольорового дисбалансу в зображенні, видалення з кадру зайвих об'єктів, техніку обробки зображення різними інструментами, використання різних засобів для обробки зображень: «Шари», «Канали», «Контури», «Пензлі», «Дизайн», «Команди» та інші, виділення фрагментів зображення, формат, що підтримує багатошарову структуру документів, фільтри для придання зображенню спеціальних ефектів, зміну контрасту зображення, сучасні програми для художньої обробки зображень, кадрування та зберігання документів у різних форматах.</p> <p>Уміти: виконувати зйомку стереофотоапаратом, зйомку за допомогою стерео насадок, зйомку звичайним фотоапаратом із двох точок, друкування і монтаж знімків, виконувати зйомку методом полароїдів і анаглифів, зйомку професійними фотоапаратами для декоративної і прикладної фотографії</p>
ФТГ 6.1.2	Зйомка панорам	<p>Знати: поняття панорамної зйомки, види панорамних зйомок, різні техніки панорамної зйомки з серії окремих кадрів та з'єднання їх у панораму, особливості такої зйомки, техніку зйомки за допомогою панорамних фотоапаратів, панорамні фотоапарати, їх будову і принцип дії, особливості зйомки панорамним та звичайним фотоапаратами, особливості будови панорамного фотоапарату, підбір кадрів до монтажу, завантаження та пакетна обробка кадрів в графічних редакторах, спосіб ручного монтажу панорами застосування інструментів «Автоматизації».</p> <p>Уміти: виконувати зйомку горизонтальної і вертикальної панорами, виконувати монтаж горизонтальної, вертикальної сферичної та кубічної панорам та їх фотодрук</p>
ФТГ 6.1.3	Фотозйомка рекламного характеру	<p>Знати: поняття рекламної фотографії, торговельну, побутову і промислову рекламну фотографію, освітлення, зображувальні засоби, стиль рекламного фото, динаміку, чіткість композиції, кольоровий тон та насиченість кольору в рекламній фотографії, сканування зображень, комп'ютерну обробку, різні види друку</p>

		рекламної продукції, організація освітлення для різних типів рекламної зйомки, особливості корекції кольору та виправлення тонового дисбалансу для рекламної зйомки. Уміти: вибирати і компоувати об'єкти, використовувати ефекти освітлення, вибирати крупність плану, передавати фактуру предметів і властивості об'єктів зйомки художніми засобами для рекламної зйомки
ФТГ 6.1.4	Фотозйомка портфоліо	Знати: поняття зйомки портфоліо, особливості фотозйомки портфоліо в студії та за її межами, техніку фотозйомки портфоліо з використанням різної кількості аксесуарів, різних ефектів освітлення, особливості обробки фотографій для портфоліо у різних графічних редакторах. Уміти: виконувати фотозйомку портфоліо з використанням різної кількості аксесуарів, різних ефектів освітлення, обробку зображень у різних графічних редакторах
ФТГ 6.1.5	Фотозйомка портретів з використанням ефектних фільтрів	Знати: техніку фотозйомки портретів з використанням ефектних фільтрів, сферу застосування таких видів зйомки. Уміти: виконувати фотозйомку портретів з використанням ефектних фільтрів
ФТГ 6.1.6	Зйомка з використанням різних світлофільтрів	Знати: зйомка в ультрафіолетових та інфрачервоних променях, апаратуру, оптику та освітлювальні прилади для такого виду зйомки, сферу застосування таких видів зйомки, використання світлофільтрів різних типів Уміти: виконувати фотозйомку портретів з використанням ефектних фільтрів

Модуль 6.2. Комп'ютерна обробка зображень

ФТГ 6.2.1	Виконання комп'ютерної обробки зображень	Знати: техніку використання різноманітних палітр, обробки зображень різними інструментами, виділення фрагментів зображень та вибірккову корекцію частин зображення, ефектні фільтри типу «Розмивання», «Деформація», «Пластика» та інші, створення колажів різних стилів, використання вкладки «Операції» для автоматизації процесів, завантаження та встановлення екшенів, пакетну обробку для виправлення тонового та колірного дисбалансу в програмі Adobe Lightroom, художню обробку зображень, монтування декількох зображень в одне, фільтри «Portraiture», «ColorEfexPro» тощо Уміти: Використовувати різноманітні палітри, обробляти зображення різними інструментами, виділяти фрагменти зображень та виконувати вибірккову корекцію частин зображення, застосовувати ефектні фільтри типу «Розмивання», «Деформація», «Пластика» та інші, створювати колажі різних стилів, використовувати вкладки «Операції» для автоматизації процесів, завантажувати та встановлювати екшени, виконувати пакетну обробку для виправлення тонового та колірного дисбалансу в програмі Adobe Lightroom, художню обробку зображень, монтування декількох зображень в одне; застосовувати фільтри «Portraiture», «ColorEfexPro»
--------------	--	---

5. Перелік основних засобів навчання

№ з/п	Найменування	Кількість на 15 осіб		Примітка
		для інд. корист.	для групи	
<i>Обладнання навчально-виробничої майстерні</i>				

1.	Фотоапарати різних модифікацій	1	15	
2.	Об'єктиви різних типів (набір)		2	
	Комп'ютер		2	
	Сканер.		1	
	Принтер		1	
	Процесор для обробки чорно-білих та кольорових плівок		1	
	Процесор для обробки фотопаперів		1	
	Фотозбільшувачі різних конструкцій		7	
	Копіювальний станок		1	
	Освітлювальні прилади для знімального залі (комплект)		1	
	Електронні фотоспалахи із синхронізаторами (комплект)		1	
	Стабілізатори		5	
	Експонетри для зйомки		5	
	Експонетри для друку		5	
	Реле часу		7	
Обладнання навчально-виробничої ділянки підприємства				
1.		15		
Інструмент				
1.	Інструмент для ретушування (комплект)		5	
2.	Набір скляного посуду для хімфоторозчинів.		5	
3.	Кувети для відбитків	3	30	
	Бачок з завиткою	1	30	
	Терези		2	
	Пінцети	2	30	
Прилади, пристрої				
1.	Репродукційна установка для малоформатних апаратів		3	
2.	Парасольки (комплект)		2	
3.	Штативи	1	15	
4.	Світлофільтри (набір)		3	
5.	Кюфри для фотоприладдя	1	15	
6.	Різаки	1	5	
7.	Сушильна шафа		1	
8.	Декоративне оздоблення знімального залу		1	
9.	Фони різних кольорів (комплект)		1	

Зауваження та пропозиції щодо змісту стандарту надсилати за адресою:
03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 36,
Інститут модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України.
Відділ наукового та навчально-методичного забезпечення змісту професійної освіти
Телефон: (044)248-91-16